

Fins a sempre

Commemorar els trenta anys de vida d'una revista catalana és un esdeveniment ben poc comú. En aquestes tres dècades de tenacitat i d'esforç, que per desgràcia ha depès massa sovint de sacrificis individuals, hi ha una bona part d'una de les etapes més obscures que ha sofert el nostre poble. I una petita part, poc més d'un quinquenni, de la quasi esotèrica transició democràtica, que a hores d'ara ningú no sap ben bé com anirà.

Els editors i la direcció de CANIGÓ (cal interpretar-ho amb els singulars corresponents) han hagut de vèncer obstacles de tota mena, incomprensions i, sovint, la indiferència dels més obligats en una empresa que ens era —ens és— necessària. Qualsevol altre s'hauria desanimat i em consta que els qui han portat el pes de la revista han passat per moments de cansament, no tan sols físic, sinó aquella fatiga moral que comporta el dubte d'haver de preguntar-se si, tot plegat, val la pena. Ells han donat fins ara la mateixa obstinada resposta: sí, valia la pena. En tot cas, les respostes negatives han vingut d'altres bandes, sense la contrapartida d'aportar-hi alguna cosa més efectiva que el nihilisme sistemàtic.

Però hi ha una realitat que ja no és modificable i que constitueix un legítim orgull per a CANIGÓ. Una història dels Països Catalans ben completa, ben escrita, que contingui tots els elements d'estudi i de reflexió encaminats a comprendre la nostra manera d'ésser, ha de dedicar inexcusablement un capítol a la premsa. Si en aquest apartat fonamental no hi hagués un espai dedicat a CANIGÓ, la història no seria completa ni, probablement, ben escrita. Saber que no es pot explicar la història del temps que ens ha tocat de viure sense esmentar dos noms (i no els poso aquí perquè el lector els sap i per no ferir modèsties), ha d'ésser per a les persones que els porten una enorme satisfacció. Un goig entelat amb freqüència per circumstàncies tristes. Tanmateix, els tals només solen atenuar la transparència i si darrera hi ha alguna cosa sòlida, de debò, és la part que finalment en queda.

CANIGÓ ha estat una de les poquíssimes tribunes lliures obertes als escriptors d'aquest país. En puc donar fe per experiència personal, per molt que em faci mandra parlar de mi. M'he passat la major part de la meua vida somiant en la possibilitat de dir —i escriure i publicar— allò que penso, no pas tan sols intentant «fer» literatura, sinó com a ciutadà d'un país oprimat. En aquest aspecte, he tingut desenganys considerables, fins i tot en l'etapa del fabulós Estat de les Autonomies. O sigui que he topat amb la persistència de censures aparentment etèries, un vici d'herència col·lectiva i que és d'aquells que deixen marca, una ferida que cicatritza malament. Vull dir que ens ha quedat un pòsit de prudència temerària, que CANIGÓ ha aju-

dat a combatre amb un coratge i una honestetat exemplars. En puc donar testimoni directe, perquè alguna vegada, potser només una o dues, la Isabel-Clara Simó m'ha dit que no compartia plenament una opinió o un punt de vista meus. Però m'ho ha dit **després** d'haver publicat l'article tal com estava, mai abans. Això, que pot semblar tan obvi en un país madur —no pas macat— és una virtut summament estimable. Entre nosaltres no abunda tant com caldria.

Vaig assistir en una de les etapes preparatòries d'aquest número extraordinari. Hi havia un gran entusiasme i, sobretot, una gran il·lusió. Es va parlar de les dificultats que ha calgut superar en diversos moments dels trenta anys de vida de la revista i els qui l'han feta possible no mostraven gens de presumpció i sí, en canvi, un admirable esperit de lluita. Era, certament, el fervor encomanadís que tanta falta ens fa.

Aquest exemplar excepcional és el resultat d'aquella il·lusió. No hauria dit mai que es convertís en un goig sense alegria. Som un poble que es refia massa dels miracles, una actitud que sovint inhibeix de l'acció i arriba a trobar una certa complaença en les lamentacions.

Així i tot, jo confio en un miracle, ni que sigui a la catalana, que vol dir que trobem miraculós el fet —corrent en altres latituds— de sentir-nos convocats i compromesos quan ens amenaça una mutilació greu.

Pere Calders